

Raadsinformatiebrieven

Datum	6 mei 2025
Onderwerp	Motie 24.03 voortgang grootschalige opwek Vught
Zaaknummer	Z24 - 279281
Documentnr.	UIT/25 - 689941

Inleiding

Op 12 september 2024 heeft uw raad ingestemd met het programma grootschalige opwek Vught. Tijdens deze vergadering heeft uw raad een motie aangenomen. Onderdeel (5) van deze motie was de oproep de raad op de hoogte te houden van de reacties op en de voortgang van de motie. In deze Raadsinformatiebrieven (RIB) komt het college hieraan tegemoet.

Voorgeschiedenis

Vught is onderdeel van de regionale energiestrategieregio Noord-Oost Brabant (RES-NOB). In 2021 hebben alle gemeenteraden van gemeenten in de RES-NOB de RES 1.0 vastgesteld. In de RES-NOB hebben alle gemeenten een individuele opgave geaccepteerd en ook een samenwerkingsvorm afgesproken. Op 12 september 2024 heeft u het college opgeroepen om:

1. Zich maximaal in te spannen om in overleg te treden met andere overheden, om te verkennen of er mogelijkheden zijn om te komen tot locaties waar de effecten op de gezondheid en de kwetsbaarheid van landschap en ecologie in Noordoost Brabant worden geminimaliseerd;
2. Te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan tot samenwerking over de regiogrenzen heen;
3. De Provincie te verzoeken deze samenwerking nadrukkelijk te faciliteren en te bevorderen;
4. De mogelijkheden te onderzoeken voor participatie of betrokkenheid van de gemeente Vught in windenergieprojecten op zee;
5. De raad op de hoogte te houden van de reacties op en de voortgang van deze oproep en onderzoeken.

Inspanning binnen de RES-NOB en over de regiogrenzen heen

De onderdelen 1, 2 en 3 van de motie zijn samenhangend opgepakt. In de periode februari 2024 tot heden is er met (buur)gemeenten, waaronder gemeenten in de regio Hart van Brabant, contact geweest over mogelijkheden tot samenwerking. Na het aannemen van de motie is extra ingezet op de oproep in RES-regio verband en door actief met de provincie in gesprek te gaan over bovenregionale samenwerking. Dit vanuit de in de RES 1.0 vastgestelde overweging dat clustering van energieopwek een belangrijk uitgangspunt is. Bestuurlijk overleg heeft

plaatsgevonden tussen de portefeuillehouder duurzaamheid en de evenknieën in Oisterwijk, Tilburg en Heusden (buurgemeenten buiten de RES-NOB). Daarnaast is er zowel aan de energietafel RES-NOB als in een aantal gevallen bilateraal contact geweest met de evenknieën in Noord-Oost Brabant. Op 6 april 2025 is er tenslotte overleg geweest met de gedeputeerde duurzaamheid. Hieronder volgt de opbrengst van deze gesprekken.

Afweging binnen de RES-NOB

Gezondheid en kwetsbaarheid van landschap en ecologie wordt per gemeente per project in kaart gebracht in procedures vergelijkbaar met het PlanMER dat Vught heeft uitgevoerd. Recent heeft de commissie MER zich bijvoorbeeld uitgesproken over de Duurzame Polder^[1] (een groot windproject dat Oss en 's-Hertogenbosch in gezamenlijkheid willen ontwikkelen). De individuele gemeenten zijn hier in principe allemaal apart mee aan de slag gegaan. Wel is het zo dat de provincie alle concrete projecten toetst en vertegenwoordigd is aan de energietafel RES-NOB om voortgang en samenhang te borgen. Binnen de RES-NOB is realisatie van de RES 1.0 in het licht van de aangescherpte zonneladder, netcongestieproblematiek en luchtvaartbeperkingen geen vanzelfsprekendheid meer. De aanwezigheid van (militaire) vliegvelden leidt er bijvoorbeeld toe dat gemeenten in de aanvliegroutes geen of beperkt wind op land kunnen realiseren. Daarbij zijn sommige gemeenten in de regio netto energievragers waardoor zij alle beschikbare locaties binnen hun grondgebied ook daadwerkelijk zelf nodig hebben voor hun verduurzamingsopgave. Ook heeft de energietafel besloten de afspraken uit de RES 1.0 niet ter discussie te willen stellen.

In de RES-NOB is het bestuurlijke gesprek opgestart hoe we als gemeentes elkaar onderling aanspreken op het behalen van de doelen uit de RES 1.0. Uitgangspunt hierbij is dat het niet kunnen halen van de doelen wordt gedefinieerd als 'technisch en juridisch niet mogelijk' en het niet willen halen van de doelen wordt gedefinieerd als alle redenen die noch technisch noch juridisch van aard zijn. Vught heeft hier gepleit voor een onafhankelijke beoordeling van de situatie per gemeente en voor de mogelijkheid om de opgave ook buiten de regio te realiseren. Het bestuurlijke gesprek heeft niet tot nieuwe afspraken geleid.

Gesprek provincie

Op 6 april 2025 heeft er een gesprek tussen de portefeuillehouder duurzaamheid, de gedeputeerde duurzaamheid en ambtenaren van de gemeente Vught en provincie plaatsgevonden. De gedeputeerde heeft hierin aangegeven gezondheid en kwetsbaarheid van landschap en ecologie belangrijk te vinden en daarbij belang te hechten aan goede ruimtelijke procedures. De resultaten van het PlanMER grootschalige opwek Vught sterken de gedeputeerde in de opvatting dat er in Vught kansrijke mogelijkheden zijn voor energieopwek. De gedeputeerde geeft daarbij aan dat vanwege de opgekomen beperkingen (radar, netcongestie, vliegroutes en de aangescherpte zonneladder) er steeds beperktere ruimte is voor het daadwerkelijk behalen van de RES-doelen in alle RES-regio's in Brabant en zet daarom vol in op alle kansrijke locaties. De gedeputeerde heeft daarbij aangegeven dat het realiseren van delen van de RES-opgave in andere RES-regio's geen optie is maar geeft ook aan samenwerking tussen regio's te willen stimuleren. In het geval van Vught zou samenwerking met gemeenten in de

aangrenzende RES-regio een logische stap zijn. De gedeputeerde heeft dit standpunt ook ingebracht tijdens de energietafel op 17 april 2025.

Samenwerking over de regiogrenzen heen

Met gemeente Tilburg en Oisterwijk is contact geweest over de REKS (RES hart van Brabant). In de REKS zijn gemeentegrens overstijgende zoekgebieden gedefinieerd. Het blijft aan de individuele gemeenten om goedkeuring te geven aan concrete projecten. Deelname aan de REKS betekent in principe ook deelname in het publiek ontwikkelbedrijf. De deelnemende gemeenten in de REKS, met uitzondering van Waalwijk, zijn financieel eigenaar in de REKS, samen met de provincie. Buurgemeente Heusden is ook onderdeel van de regio Hart van Brabant. Met gemeente Heusden is veelvuldig contact geweest over de stand van zaken in de beider energieopwek opgaves. Heusden heeft windzoekgebieden gedefinieerd in het verlengde van de windzoekgebieden die Vught heeft aangewezen^[2]². Heusden is echter nog in een vroeger stadium in het proces en wil zich niet binden aan samenwerking, totdat daarvoor een mandaat bij de gemeenteraad van Heusden is opgehaald. Deelname in de REKS staat op gespannen voet met het uitgangspunt 100% lokaal eigendom te willen realiseren op de schaal van de gemeente Vught. Of deelname in de REKS leidt tot andere locatie afwegingen is niet te zeggen. Een analyse van de zoekgebieden in de REKS leert dat er zoekgebieden in de nabijheid van Vught (Heusden) zijn aangewezen^[3]³.

Wind op zee

Onderdeel 4 van de motie verzoekt het college de mogelijkheden voor wind op zee in kaart te brengen. Hiervoor is contact geweest met het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Vooropgesteld vallen wind op zee en wind op land onder twee aparte afspraken uit het klimaatakkoord. Wind op zee is daarmee geen vervanging voor wind op land en daarmee ook geen invulling van de RES-opgave. Deelname aan projecten voor wind op zee is desalniettemin mogelijk. Navraag bij de verantwoordelijke afdeling geeft een beeld van de uitdagingen die daarbij komen kijken. Deze zijn veelal technisch van aard. Hieronder staat beschreven onder welke voorwaarden de gemeente deel zou kunnen nemen aan een wind op zee project.

Technische voorwaarden wind op zee

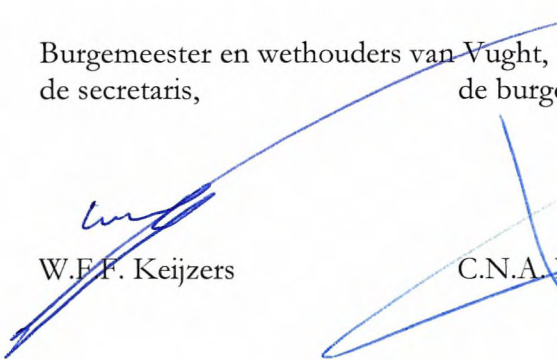
Wind op zee wordt vergund per kavel. Een kavel is op dit moment vastgesteld op ongeveer 1 gigawatt (GW). Dit houdt in dat de windinstallatie een vermogen heeft van 1 GW. Nederland heeft als doelstelling om 21 GW aan productiecapaciteit wind op zee te realiseren voor 2030^[4]⁴. Om watt naar wattuur om te rekenen wordt de capaciteit van de installatie vermenigvuldigd met de vollasturen (aantal uur dat de installatie energie opwekt). In het klimaatakkoord is voor wind op land met ongeveer 3200 vollastuur gerekend. Voor wind op zee is dit aantal hoger. Om een equivalent van de RES opgave voor Vught (0,05 TWh) te realiseren is een installatie van 1 GW te groot. Deelname in een coöperatie of een consortium is dan vereist, waarbij Vught voor een klein deel zou deelnemen. Naar schatting gaat de realisatie van een windpark van 1 GW gepaard met een investering van tussen de 2 en 3 miljard euro. Het is mogelijk om als coöperatie of in een

consortium deel te nemen in een wind project. Pogingen om dat te doen zijn tot op heden niet succesvol gebleken. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei geeft aan te verwachten dat er geen prikkel is voor ontwikkelaars van windprojecten op zee om in een consortium te treden met een partner die maar voor een beperkt deel wil bijdragen in de financiering en maar voor een beperkt deel meedeelt in de risico's.

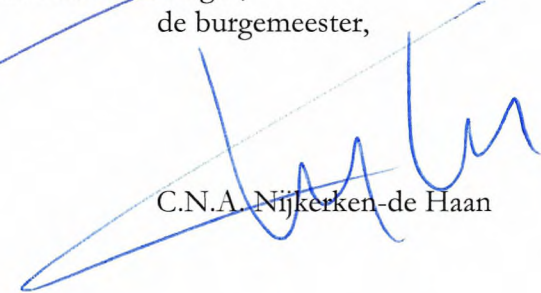
Conclusie

Deelname aan wind op zee projecten is mogelijk, maar is geen vervanging van de RES-opgave. Voor deelname aan wind op zee en het aandeel dat Vught daarin zou moeten nemen, zou nader onderzoek moeten worden gedaan. Omdat het niet voor de RES-opgave inzetbaar is, kiest het college op dit moment er niet voor om dit te onderzoeken.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris, de burgemeester,

W.F.F. Keijzers

C.N.A. Nijkerken-de Haan

[1] <https://www.duurzamepolder.nl/nieuws/advies-van-de-commissie-mer-voor-de-duurzame-polder>

[2] <https://www.heusden.nl/heel-heusden-duurzaam/opwekken-van-energie/windenergie>

[3] <https://www.regio-hartvanbrabant.nl/programmas-projecten/fysiek-domein/energie-en-klimaat/regionale-energie-en-klimaatstrategie/documenten/>

[4] <https://windopzee.nl/onderwerpen/doelstellingen/>

